

יחסה של קטרינה לעולם היהודי

קטרינה רואה ביהודים כשליחי האל אשר באו לגאול את העולם, כפי שהיא מתארת את פגישותיה הראשונות עם רוזה (עמוד 18) והני (עמוד 43), בהן היא מדמה אותן למלאכי מרומים שבאו להושיעה מן החשכה האופפת אותה.

נקודת מבטה של קטרינה **מדגישה את ההומניות** שבערכי היהודים המסורתיים והחילוניים כאחד, כגון עזרה לזולת, רחמים, נדיבות ואהבת הבריות:

"היטלטלתי מכפר לכפר ומפונדק לפונדק. בכל כפר מתגוררים כמה יהודים, ובכל פונדק – עמוד 72 מצאתי אנשים שקטים ונפלאים, שהגישו לתינוק כוס חלב חם ולי ספל קפה".

"היהודים לא מכים אבל כועסים בשתיקה". – עמוד 68

"מאוחר יותר סיפרה לי על הימים הראשונים אצל היהודים. כיצד פחדה מהם וכיצד התגברה על – הפחד. בחורף הראשון חלתה בדלקת ריאות ובטוחה היתה שמיד יפטרו אותה, אבל היהודים הפתיעו אותה וטיפלו בה".

את **מוסריותם** של היהודים ניתן לראות ביקירה היהודיים של קטרינה. היא מעריצה את דמותו המסוגפת של בנימין, ואף מתאהבת בו. היא גם מגיעה לקרבת נפש עם רוזה לאחר מותה של רוזה, מעלה קטרינה את זכרה ואומרת "ממך רוזה ינקתי עוז ואורך-רוח". גם עם הני קטרינה מגיעה לקרבת נפש והיא מתוארת כ"אישה גבוהה, מכונסת בתנועותיה ונאה מאד, כאחת הגבירות של האצולה הפולנית. הני היא פסנתרנית מן השורה הראשונה, אולם אין היא מרוצה מעצמה ומהישיגיה האמנותיים", וכאשר דרכיהן נפרדות, הני מעניקה לקטרינה צרור של תכשיטים. גם תיאורו של סאמי בפי קטרינה הוא אנושי, והיא מתארת בעיקר את סבלו: "סאמי הוא אדם פגוע וכל מילה ביוצאת מפיו טבולה בפצעו. ובכל זאת יש בו כמה תנועות נעימות לעין וגם קולו, נכון יותר ההטעמה, נשמעת לי ערבה" (עמוד 50), "אני שומעת בקולו רכות ורצון להיטיב עם הבריות" (עמוד 63).

ערכים הומניים אלה, המאפיינים ביצירה את היהודים מהווים אנלוגיה ניגודית לעולם הערכים האכזרי שממנו באה קטרינה: "הצעירים בכפר היו מתארגנים לציד יהודים. ימים רבים היו מדברים על כך וצוחקים.. לבסוף היו מביאים אל הכפר יהודי קשיש, מתעללים בו מאיימים עליו שיוציאוהו להורג משום שהרג את ישו".

"היהודים בכפר הן בריות מיוחדות במינן. העצים והשקט זיככו את אמונתם. הם מדברים על זוטות ועל הגדולות באותה פשטות. האיכרים מעריצים אותם. מפחדים מפניהם וכשקנאתם גוברת, הם רוצחים אותם".

למרות שעולה בקורת כלפי היהודים מיד לאחר האשמת היהודים מצויה נסיגה מסוימת מן ההאשמה או חזרה לעולם תקין, המנטרלת את חומרת הביקורת. כך בעמודים 57-60, בהם מצוי התיאור המזעזע של לווית הני, התיאור נאמר כבדרך אגב, ובכך קטנה עוצמת הזעזוע שהוא מעורר בקורא. כמו כן, הביקורת מועברת מפי דמויות שהן עצמן יהודיות ולוקות בפגמים, אותם הן מוצאות באחרים, ולכן ביקורתן מנטרלת. לדוגמא, את הביקורת על החברה קדישא מעביר האמרגן תאב הבצע של הני, האומר "אני לא אחכה עוד.. הרמאים שולטים ברחוב היהודי. הכול בצע" (עמוד 60). בעמוד 69 קטרינה מעמעמת את חומרת האשמה בכל שהיא ממהרת לצמצם אותה רק כלפי סוחר התכשיטים היהודיים, ובעמודים 73-74 היא תולה את אשמתה של אשת המוהל במרירותה בשל חוסר הילדים, ולא באשה עצמה, ואף משייכת לעצמה חלק מן האשם, וחוככת בדעתה שמא עליה לשוב ולהתנצל בפניה. בנוסף לכך, נקודת מבטה של קטרינה, אשר היא מגוללת את העלילה בפני הקורא, משפיעה